

Наукове періодичне видання

**УКРАЇНСЬКИЙ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
НАУКОВИЙ ЗБІРНИК**

Науковий журнал

23 (23) липень 2021

Наукове періодичне видання
**УКРАЇНСЬКИЙ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
НАУКОВИЙ ЗБІРНИК**

Науковий журнал

23 (23) липень 2021

Редактор, коректор – Навацький Р. П.
Верстка-дизайн – Канавка С. А.

Відповідальність за підбір, точність наведених на сторінках журналу фактів, цитат, статистичних даних, дат, прізвищ, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не підлягають відкритій публікації, несуть автори опублікованих матеріалів. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих у журналі, дозволяється тільки за згодою автора та видавця. Будь-яке використання – з обов'язковим посиланням на журнал.

Свідцтво про державну реєстрацію: КВ № 19871-9671 Р від 17.04.2013 р.
Засновник журналу: ГО «Львівська педагогічна спільнота»

© ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2021
© Автори наукових статей, 2021
© Дизайн, Клінова С. М., 2021

ЗМІСТ

Бобок І. С. ПРИРОДНИЙ ЛАНДШАФТ ЯК ОБ'ЄКТ ОСОБИСТІСНОГО СПРИЙМАННЯ.....	4
Гачак-Величко Л. А., Везнюк Х. Ю. АКТУАЛЬНІ ЗАСАДИ БУЛІНГУ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	9
Гонімар В. І., Ореховська Н. О. МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ.....	14
Забіяка В. В., Фролова Н. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ УСПІШНОСТІ ОВОЛОДІННЯ ЗНАННЯМИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	19
Завулічна І. І. СТИПЕНДІАЛЬНІ ФОНДИ ЯК ФОРМА ДОБРОЧИННОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ В США.....	23
Косохно Д. С., Чаплагіна В. М. МОДЕЛЬ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА ТА ЙОГО РОЛЬ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	29
Куц А. С., Фролова Н. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	34
Лахман Д. О., Коваленко О. В. МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ДИФЕРЕНЦІЙНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМАНДИ.....	38
Сула В. С., Фролова Н. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ САМОІЗОЛЯЦІЇ ПІДЛІТКАМИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	43
Українцева О. О., Маринченко Г. М. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ ТА ІСТОРІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗІЇ В УКРАЇНІ.....	47
Яслинська К. М. КЕЙС-МЕТОД В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	52

Завулічна І. І.

аспірантка кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

СТИПЕНДІАЛЬНІ ФОНДИ ЯК ФОРМА ДОБРОЧИННОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ В США

У статті проаналізовано стипендіальні фонди як фактор доброчинності у сфері освіти США. Проаналізовано різного роду стипендії, стипендіальні програми, благодійні фонди, гранти.

Ключові слова: сфера освіти в США, доброчинність, види стипендій, фонди благодійності, стипендіальні фонди, програми фондів, стипендіальні програми.

В статье проанализированы стипендиальные фонды как фактор благотворительности в сфере образования США. Проанализированы различного рода стипендии, стипендиальные программы, благотворительные фонды, гранты.

Ключевые слова: сфера образования в США, благотворительность, виды стипендий, фонды благотворительности, стипендиальные фонды, программы фондов, стипендиальные программы.

The article analyzes scholarship funds as a factor of charity in the field of US education. Various scholarships, scholarship programs, charitable foundations, grants are analyzed.

Key words: education in the USA, charity, types of scholarships, charitable foundations, scholarship funds, fund programs, scholarship programs.

У національній доктрині розвитку благодійності в світі займає лідируючу позицію США, щороку віддаючи найбільшу суму у світі для допомоги бідним верствам населення. Вони допомагають дітям, студентам з організацією спеціальних акцій для збору коштів (не тільки жителів Сполучених Штатів, але і країн СНД), безкоштовно працюють у будинках для інвалідів та інших сферах, зокрема в освітній, науковій та ін.. Важливою складовою у найбагатшій і найвпливовішій країні світу США у сфері освіти доброчинність набуває особливої актуальності [10]. Результати, функціонування, управління доброчинністю в сфері освіти в США може стати цінним джерелом для розробки наукових основ в сфері освіти в Україні.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті зазначається, що освіта підпорядкована формуванню системи національних інтересів як головних пріоритетів світоглядної культури особистості, і разом з тим вона сприяє оволодінню багатствами світової культури, вихованню поваги до народів світу. Звернення до досвіду інших країн, які мають сформовані традиції в галузі сфері освіти, зокрема різноманітні види стипендій, стипендіальні програми, стипендіальні фонди, гранти, асоціації, позики, які дають

можливість виявити позитивні й негативні моменти в організації вітчизняного освітнього процесу, обґрунтувати шляхи його вдосконалення.

Аналізу системи освіти США присвячені численні розвідки вітчизняних учених (С. Калашнікової, В. Луначек, О. Романовського, П. Сауха, С. Сисоевої) та зарубіжних (Б. Вульфсона, О. Джуринаського В. Джейнса (W. H. Jeunes), Дж. Т. Гатто (J. T. Gatto), Т. Глаз (Th. E. Glass), Л. К'юбана (L. Cuban), А. Корсі-Банкер (A. Corsi-Bunker), Д. Флойд (D. L. Floyd), Дж. Ма (J. Ma), однак, залишається широке поле питань, які варті дослідження та критичного аналізу. Результати, функціонування, управління доброчинністю в сфері освіти в США може стати цінним джерелом для розробки наукових основ в сфері освіти в Україні.

Доцільним, на мою думку, є дослідження освітнього досвіду США, оскільки невід'ємною складовою освітньої політики є полікультурна освіта; здійснення різних економічних і соціальних проектів, зорієнтованих на вдосконалення освітньої системи; диференційована система освіти із новими формами та методами навчання; функціонально-технічні рішення, в організації навчального процесу, комп'ютеризація, в підготовці кадрів високої кваліфікації, що представляє значний інтерес для України.

На сьогоднішній день в США існує розгалужена система вищих навчальних закладів: для обдарованих та талановитих дітей (Національна асоціація для обдарованих дітей (м. Вашингтон), Американська асоці-

ація обдарованих дітей (Північна Кароліна), за акредитаційним статусом (акредитовані та неакредитовані), формою власності (державні й приватні), рівнем навчання (дворічні і чотирирічні) та ін.

National Association for Gifted Children (NAGC) Національна асоціація для обдарованих дітей[5] - заснована у 1954 році. Мета створення асоціації допомога обдарованим школярам, які погоджуються працювати за окремими програмами. Основні функції: пропаганда, лобювання інтересів обдарованих дітей; забезпечення доступної освіти та створення програм допомоги незможним обдарованим і талановитим дітям; розробка стандартів освітніх програм для обдарованих і талановитих дітей; забезпечення професійного розвитку викладачів; сприяння виконанню національної програми роботи з обдарованими дітьми.

Серед чисельних нагород і стипендій NAGC слід відзначити:

1. Для вчителів класів K-12, які викладають в обдарованих дітей у різних навчальних закладах і продемонстрували досконалість розвитку педагогічних навичок.

2. Нагороду докторантки Каролін Каллахан

- призначається за зразкову роботу в наукових дослідженнях, публікаціях та освітніх послугах, з потенціалом для майбутньої стипендії.

3. Премія «Папір року» GCQ вручається автору(-ам) статті, опублікованій у кварталній книжці «Обдарована дитина» за рік.

4. Премія магістра та спеціаліста вручають тим, хто продемонстрував: навчання; письмо; адвокація; розробка навчальної програми; громадська робота в освіті обдарованих; презентації в журі і т. д.

Американська асоціація обдарованих дітей American Association of Gifted Children (AAGC)[2] - мета якої зосереджувати увагу та надати стипендії обдарованим дітям, які мають обмежений досвід володіння англійською мовою, економічні недоліки, нестатки в освіті, інвалідність або фактори, що ускладнюють демонстрацію. Серед наданих стипендій обдарованим дітям це фонди: Страка

Наш науковий пошук засвідчив, що на

(Straka Scholarship Found), стипендіальний фонд Джиммі Картера (Jimmy Carter), стипендія Каролін Д. Бредлі.

На сьогоднішній день в США існує розгалужена система вищих навчальних закладів, які відрізняються за акредитаційним статусом (акредитовані та неакредитовані), формою власності (державні й приватні), рівнем навчання (дворічні і чотирирічні) та інші, яким також і притаманні різні види стипендій:

1. Університетські стипендії: merit-based scholarships (стипендії на основі заслуг) - абітурієнтам за відмінне навчання та інші академічні досягнення та need-based scholarships (стипендії на основі потреб) - фінансова допомога нужденним, які не можуть самі оплатити навчання.

2. Асистентська - доступні тільки магістрам та аспірантам, і надається в обмін за виконання певної роботи в університеті.

3. Стипендії для спортсменів - призначається для тих хто має певні спортивні досягнення; найчастіше дають вищі для отримання цінних гравців в різних видах спорту (гридирон-футбол, бейсбол, хокей, а також чоловічий та жіночий баскетбол, футбол (футбол)лакрос.

У якості прикладу категорій la USA Державних стипендіальних програм урядом пропонується - Year Program[3] - розрахована на студентів 1-2 курсу бакалавру та 1-3 курсу спеціалістів. Програма повністю покриває рік навчання в Америці з обміну (переліт, іспити, візові збори, витрати на житло та їжу, життя в приймальній сім'ї). Організатори програми Year Program особливо закликають подавати заявки студентів з інвалідністю в іншій схожій програмі - Global Ugrad (глобальний уград), The English Access Microscholarship Program (англійська програма мікрошляхових стипендій).

До державних стипендій США слід віднести стипендії, які призначені для іноземних студентів категорії la USA Державна стипендія - Фулбрайт-Енн Векслер, стипендію Фонду Лота-Потаватомі, стипендію HENAAC та інші.

Крім університетських стипендій існують урядові програми - **The Fulbright Program** - це грант для магістрів та молодих вчених. Мета - налагодження культурних зв'язків між США і батьківщиною студента [6]. Його можуть отримати випускники бакалавру, викладачі та дослідники з 155 країн світу. Програма Fulbright має мету - налагодження культурних зв'язків між США і батьківщиною студента. Тому після закінчення магістратури він повинен обов'язково повернутися на батьківщину, щоб застосувати отримані знання на практиці. На міграційну візу можна буде подаватися не раніше, ніж через два роки.

сьогоднішній день у фінансуванні вищої школи США

спостерігається стабільна тенденція між державними і приватними стипендіями. Приблизно одна третина американської вищої освіти фінансується приватним капіталом – це приватні особи, благодійні фонди і неурядові організації, компанії. Причому половину всього фінансування становлять пожертви приватних осіб, зазвичай випускників вузів. У США розповсюджено створення асоціацій випускників, членство в яких є почесним, а постійні пожертви забезпечують визнання в суспільстві. Такі стипендії часто націлені на конкретні спеціальності або групи людей, які не можуть отримати освіти через економічну нерівність, зокрема це Американська асоціація університетських жінок *American Association of University Women* (AAUW) [1] офіційно заснована в 1881 році є некомерційною організацією, мотивуванням якої є справедливість до жінок і дівчаток за допомогою сфер досліджень адвокатури, освіти та інших. Починаючи з 1888 року, AAUW є одним з найбільших донорів жіночої аспірантури, інвестуючи в жінок, які продовжують змінювати світ. Щороку Американська асоціація університетських жінок надає стипендії, гранти та нагороди: *Американські стипендії* (AAUW) підтримують жінок-науковців, які навчаються на денній формі. Основна мета якої допомога жінкам в завершенні дисертації, проводити докторські дослідження на повний робочий день або готувати дослідження до публікації протягом восьми тижнів поспіль. Основні вимоги до присвоєння стипендії: громадянин або постійний мешканець США, оцінка наукових знань. Виділяють три типи американських стипендій: дисертаційні стипендії, стипендії післядипломних досліджень, короткострокові гранти на публікації досліджень.

Міжнародні стипендії присуджуються жінкам, які не є громадянами США або постійними мешканцями, на денну форму навчання або дослідження в США. Підтримуються як аспірантура, так і

аспірантура в акредитованих установах США. Після завершення одержувачі повертаються у свої рідні країни, щоб стати лідерами у бізнесі, уряді, наукових колах, громадській діяльності, мистецтві чи науковій галузі.

1. *Стипендії за обраними професіями* (започатковані в 1970 р. за допомогою гранту Фонду Макса К. Флейшмана) присуджуються жінкам, які мають намір пройти денний курс навчання в акредитованих установах США протягом року стипендії за однією з визначених програм ступеня, де участь жінок традиційно була низькою. Кандидати повинні бути громадянами США або постійними мешканцями.

2. *Стипендіальна програма International Fellowship* - скорочує витрати на освіту і дозволяє жінкам провести дослідження в американському університеті, щоб в майбутньому вони могли стати лідерами у себе на батьківщині. Програма відкрита для всіх спеціальностей.

Стипендіальної програми Світле Майбутнє (Bright Futures) - це свого роду наслідок стипендіальної програм HOPE (Надії), яка розпочата у 1997р. в штаті Флорида (США) і доступна тільки для жителів цього штату. Її основне фінансування належить лотереї Флориди. Програма Світле Майбутнє (Bright Futures) має три рівні нагород: Флоридська академічна премія, Флоридська медальйонова премія та Флоридська золота печатка [9].

Нагороди вчених громадського суспільства. Програму проводить організація Open Society Foundations [4]. Її мета - стимулювати суспільно значущі дослідження. Стипендію не можуть отримати громадяни Росії, але вона доступна студентам докторантури або PhD з деяких інших пострадянських країн: Азербайджан, Білорусь, Грузія, Молдова, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан. Роль грає саме громадянство, а вчитися можна і на батьківщині, і за кордоном. Подаватися можуть студенти будь-яких соціальних та гуманітарних напрямків.

Стипендії з гуманітарних досліджень Institute for Human Studies (IHS) пропонує стипендію HSF для студентів PhD, що займаються дослідженнями сучасного лібералізму. Подавати заявку можна з будь-якої країни, але пріоритет у тих, хто навчається в США, Канаді або Великобританії. Фінансуються дослідження в області економіки, політології, філософії, права, історії, соціології та інших суміжних наук.

Варто зазначити, що серед різних видів благодійності в США вагоме місце займають благодійні фонди [11]. Дослідники вважають, що причина цього полягає в тому, що європейські бізнесмени завжди думали на багато поколінь вперед і воліли залишити гроші в сім'ї. Що

стосується нової американської бізнес-еліти, то серед неї вважалося гарним тоном залишити після себе яке-небудь суспільне надбання. Вже в XIX столітті в США з'являються перші благодійні фонди (трасти). Перший благодійний американський траст заснував Джордж Пабоді, основною метою, якого було розвивати освіту в зруйнованих війною південних штатах. Згодом появляються такі благодійні фонди як Фонд Форда (The Ford Foundation), Фонд Рокфеллера (The Rockefeller Foundation), Фонд Білла і Мелінди Гейтсів (Melinda Gates Foundation).

Фонд Форда (The Ford Foundation) провідним напрямком діяльності фонду є виділення грантів і позик з метою зміцнення демократичних цінностей, викорінення бідності та усунення несправедливості, розвитку міжнародного співробітництва, поширення досягнень людства. Серед основних програм фонду є соціальні і гуманітарні науки; економічна і соціальна політика; правова реформа; освіта і міжнародні дослідження (Міжнародна програма стипендій, конкурс індивідуальних грантів).

Фонд Рокфеллера (The Rockefeller Foundation). Напрямок діяльності: надає гранти і стипендії за трьома основними напрямками:

- глобальні наукові програми;
- мистецтво і гуманітарні дисципліни;
- забезпечення рівних можливостей для різних соціальних і етнічних груп;

В рамках першого напрямку особлива увага приділяється проблемам країн, що розвиваються і глобальних проблем охорони навколишнього середовища, сільськогосподарських наук, охорони здоров'я і науки про народонаселення.

Напрями фінансування: виділення коштів для аспірантів і стажистів, на проведення досліджень, фінансування публікацій, надання коштів на витрати по організації семінарів і конференцій, окремі проекти, допомогу безпосередньо приватним особам, фінансування проектів доходами від комерційної діяльності, надання стартового капіталу, технічна допомога організаціям.

Фонд Білла і Мелінди Гейтсів (Melinda Gates Foundation) – найбільший у світі благодійний фонд, заснований Біллом Гейтсом та його дружиною Меліндою. Одним з членів правління фонду – американський підприємець Воррен Баффет. Офіційно фонд покликаний діяти «згідно з інтересами та пристрастями родини Гейтс»[8]. Головна мета фонду пріоритетний напрямок фонду в Сполучених Штатах – програма щодо вдосконалення системи освіти. Так, в 2009 році фонд оголосив про намір виділити 12,9 млн доларів на поліпшення методів дистанційного навчання в США, підтримку сучасних мультимедійних навчальних матеріалів, а також створення інтерактивних навчальних класів. Восени 2009 року фонд надав Україні грант на суму 25 млн доларів для комп'ютеризації близько тисячі публічних бібліотек.

Найбільш важливими програми фінансової підтримки студентів університетів і коледжів, установлені федеральним урядом США, є: Освітні гранти: Пелла Грант (Pell Grants) і Додаткові освітні гранти (Supplemental Educational Opportunity) Grants. [6].

Пелла Грант (Pell Grants) програма була створена в Поправках до вищої освіти. Програма розпочалася як грант на базову освіту, але була перейменована на честь сенатора Клайборна Пелла (D-RI). Федеральні гранти Pell – це прямі гранти, що присуджуються через навчальні заклади студентам з фінансовими потребами, які не здобули ступінь першого бакалавра або які навчаються в певних програмах післядипломного навчання, що призводять до сертифікації викладачів або ліцензування. Федеральна програма грантів Pell надає гранти на базі потреб для студентів з низьким рівнем доходу та деяких студентів післядипломного навчання для сприяння доступу до здобуття середньої освіти. Студенти можуть використовувати свої гранти в будь-якому з приблизно 5400 вищих навчальних закладів, що беруть участь. Грант Пелла вигідно відрізняється від інших грантів і стипендій тим, що при індексі нижче певної величини допомога надається обов'язково. Додаткові освітні гранти – це субсидії, які надаються студентам коледжів у разі особливих фінансових труднощів (перевагу мають ті особи, які одержують грант Пелла). Однак отримання цього гранту залежить не тільки від матеріального становища студента, а й від фінансових можливостей навчального закладу.

Програма Додаткові освітні гранти (Supplemental Educational Opportunity FSEOG) надає гранти на основі потреб, щоб допомогти студентам з низьким рівнем доходу студентам фінансувати витрати на здобуття середньої освіти. Студенти можуть отримати ці гранти в

будь-якому з приблизно 3800 вищих навчальних закладів, що беруть участь. При призначенні премій FSEOG заклад повинен надавати пріоритет тим студентам, які мають «виняткову потребу» (тим, хто має найнижчі очікувані внески сім'ї, або тим, хто отримує внески в

1. Бути громадянином США;
2. Не мати ступеня бакалавра;
3. Не мати дефолту за будь-якою федераль-

установі), а також тим, хто також є федеральним грантодавцем федеральної допомогою гранту зарезервованій для студентів з найбільшою потребою в фінансову допомогу для участі в школу. Щоб отримати право на отримання цього гранту, заявники повинні відповідати всім наступним критеріям:

- ною студентською позицією;
4. Не мати переплати за федеральний грант.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Американська асоціація університетських жінок URL <https://www.aauw.org/resources/programs/fellowships-grants/current-opportunities/selected-professions-fellowships> (Дата звернення 5.05.2021).
2. Американська асоціація обдарованих дітей URL.: <https://educationaladvancement.org/caroline-d-bradley-scholarship> (Дата звернення 5.05.2021).
3. Державних стипендіальних програма Year Program URL.: <https://zkxeniozu3dggp2mkzzhbbswi-jj2cvlaia6bbe-www-unipage.net.translate.google.ru/scholarships-usa> (Дата звернення 5.05.2021).
4. Козубовська І.В., Стойка О.Я, Сідун Л.Ю. Історико-педагогічні аспекти розвитку вищої освіти в США (кінець ХХ початок ХХІ століття): [монографія] / І.В. Козубовська, О.Я. Стойка, Л.Ю. Сідун. – Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015 р.
5. Національна асоціація для обдарованих дітей (National Association for Gifted Children) URL:<https://www.nagc.org/about/awards-recognition/harry-passow-classroom-teacher-scholarship>(Дата звернення 5.05.2021).
6. Освітні гранти США URL.: <https://www.salliemae.com/college-planning/financial-aid/understand-college-grants/federal-supplemental-education-opportunity-grant> (Дата звернення 5.05.2021).
7. Програма імені Фулбрайта The Fulbright Program URL.: <https://www.fulbright.ru/russians/vgs/vgsdisciplinesrus> (Дата звернення 5.05.2021).
8. Різниченко С. Т. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти США / 171 С. Т. Різниченко // *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. – № 189. – Ч. II. – С. 41–46.
9. Романовський О.О. Державна підтримка вищої освіти в економічно розвинутих країнах світу : стипендії і гранти Електронний журнал «Ефективна економіка» Видавництво ТВО ДСК-центр № 3, 2015 р.
10. Сірик Л. М. Благодійні організації США та специфіка їх діяльності *збірник наукових праць Педагогічні науки* Випуск 129' 2016.
11. Стойка О.Я. Державна політика США в сфері вищої освіти (друга половина ХХ століття) / О.Я.Стойка // *Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія : Педагогічні науки*. – 2012. – № 19 (254). – С. 234–24.